

SVEIKATOS MOKYMO IR LIGŲ PREVENCIJOS CENTRAS

**SVEIKATOS MOKYMAS.
TESTO KLAUSIMAI APIE ALKOHOLIO IR
NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ POVEIKĮ SVEIKATAI (8)**

METODINIS LEIDINYS



Vilnius

2018

Sveikatos mokymas: testo klausimai apie alkoholio ir narkotinių medžiagų poveikį sveikatai (8)

Metodinis elektroninis leidinys

Parengė:

Jūratė Kriaučiūnienė

Leidinyje skirtas asmenų ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistams patikrinti savo žinias prieš pradėdami verstis privalomuoju mokymu apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai.

Leidinyje pateikti teorinių žinių testo klausimų su teisingais atsakymais pavyzdžiai, nurodyta literatūra, kuria remiantis jie sudaryti.

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro
Sveikatos mokykla, 2018

TURINYS

ĮVADAS	3
TEORINIŲ ŽINIŲ TESTO KLAUSIMAI	4
ATSAKYMAI Į TESTO KLAUSIMUS	20
LITERATŪRA	24

ĮVADAS

Šiuo leidiniu Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro Sveikatos mokykla tęsia publikacijų apie mokymo formas ir metodus, jų panaudojimą praktinėje sveikatos mokymo veikloje seriją. Pirmajame leidinyje (2012 m.) supažindinome su mokymo metodų klasifikacija, pateikėme dažniausiai naudojamų mokymo metodų aprašymus. Ketvirtajame leidinyje pateikėme sveikatos mokymo metodų, pritaikytų mokymui apie alkoholio žalą sveikatai ir piktnaudžiavimo juo socialinius padarinius, pavyzdžius. Žinių patikrinimas (testas, egzaminas) yra vienas iš mokymo metodų (priklauso informacinių atkuriamųjų mokymo metodų grupei), todėl šiame, aštuntajame, leidinyje pateikiame teorinių žinių testo, skirto visuomenės sveikatos priežiūros specialistams patikrinti savo žinias prieš pradėdant verstis privalomuoju mokymu apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai, klausimus ir atsakymus į juos.

Klausimai sudaryti vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-844 patvirtintu kvalifikacijos ir profesinio tobulinimo kursų modulių „Alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai ir socialinei aplinkai, pagalbos galimybės (M-8)“ bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. V-30 patvirtintomis Privalomojo mokymo apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai programos (kodas A1) apraše nurodytomis mokymo temomis.

Rengiant testo klausimus naudotasi Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento leidiniu „Metinis pranešimas 2017“, Lietuvos statistikos departamento informacija, Tarptautinio mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos tyrimo (toliau – HBSC), Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (toliau – ESPAD) duomenimis, kita mokslinė literatūra.

TEORINIŲ ŽINIŲ TESTO KLAUSIMAI

1. Kaip apibūdinama narkomanija pagal Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymą?

- a) Narkomanija – psichikos liga, kuria suseraga asmenys dėl piktnaudžiavimo narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis, pasireiškianti asmens psichinės ir fizinės priklausomybės nuo narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų sindromu bei kitomis neigiamomis medicininėmis ir socialinėmis pasekmėmis.
- b) Narkomanija – nedidelės negalios sindromas, kuris pasireiškia pavartojus psichotropinių medžiagų.
- c) Narkomanija – lėtinė liga, kuomet pasireiškia laikini malonūs arba/ir nemalonūs pojūčiai, priklausomai nuo asmens fizinių savybių ir psichinės būklės.

2. Kas yra psichoaktyviosios medžiagos?

- a) Tai medžiagos, kurios neigiamai veikia žmogaus psichiką ir sukelia sveikatos bei elgesio sutrikimus. Psichoaktyviųjų medžiagų grupei priklauso narkotinės, psichotropinės bei kitos medžiagos (alkoholis, tabakas, cheminės medžiagos, raminamieji, migdomieji vaistai), su kurių vartojimu tiesiogiai ar netiesiogiai galima susidurti kasdieniame gyvenime.
- b) Tai natūralūs ingredientai, kurie stiprina organizmo gynybines jėgas.
- c) Tai cheminės medžiagos, kurios teigiamai veikia žmogaus fizinę sveikatą ir imuninę sistemą.

3. Ar tiesa, kad psichoaktyviųjų medžiagų grupei priklauso narkotinės, psichotropinės bei kitos medžiagos (alkoholis, tabakas, cheminės medžiagos, raminamieji, migdomieji vaistai), su kurių vartojimu tiesiogiai ar netiesiogiai galima susidurti kasdieniame gyvenime?

- a) Taip.
- b) Ne.

4. Kas yra naujosios psichoaktyviosios medžiagos?

- a) Tai nauji narkotikai, kurie įtraukti į 1961 m. Jungtinių Tautų bendrąją narkotinių medžiagų bei į 1971 m. Jungtinių Tautų psichotropinių medžiagų konvencijas.
- b) Tai grynos formos ar ruošiami nauji narkotikai ar nauji psichotropiniai narkotikai, kurie nėra įtraukti į 1961 m. Jungtinių Tautų bendrąją narkotinių medžiagų bei į 1971 m. Jungtinių Tautų psichotropinių medžiagų konvencijas ir gali kelti pavojų visuomenės sveikatai panašiai kaip medžiagos, išvardytos minėtų konvencijų sąrašuose.
- c) Tai medžiagos, kurios įtrauktos į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 5 patvirtintus narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus.

5. Kokios medžiagos vadinamos narkotinėmis ir psichotropinėmis?

- a) Tai psichoaktyviosios medžiagos, kurios nėra įtrauktos į 1961 m. Jungtinių Tautų bendrąją narkotinių medžiagų bei į 1971 m. Jungtinių Tautų psichotropinių medžiagų konvencijas.
- b) Tai sintetinės medžiagos, kurios dėl piktnaudžiavimo jomis sukelia lengvą žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavojų žmogaus sveikatai ir yra įrašytos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus.
- c) Tai gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios dėl kenksmingo poveikio ar piktnaudžiavimo jomis sukelia sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavojų žmogaus sveikatai ir yra įrašytos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus.

6. Kokios medžiagos yra įtraukiamos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus?

- a) Tai medžiagos, patvirtintos 1961 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Bendrojoje narkotinių medžiagų konvencijoje ir 1971 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Psichotropinių medžiagų konvencijoje bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. sausio 6 d. įsakyme Nr. 5 „[Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo](#)“ ir klasifikuojamos pagal jų žalingą poveikį žmogaus sveikatai, kai jomis piktnaudžiuojama, ir jų panaudojimą medicinos tikslams.
- b) Tai medžiagos, patvirtintos 1961 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Bendrojoje narkotinių medžiagų konvencijoje ir skirstomos į du sąrašus pagal jų kenksmingą poveikį žmogaus sveikatai.
- c) Tai medžiagos, patvirtintos 1961 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Bendrojoje narkotinių medžiagų konvencijoje ir skirstomos į keturis sąrašus pagal jų kenksmingą poveikį žmogaus sveikatai.

7. Kiek patvirtinta narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų, vadovaujantis Jungtinių Tautų 1961 m. Bendrosios narkotinių medžiagų konvencijos, 1971 m. Psichotropinių medžiagų konvencijos nuostatomis bei Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymu?

- a) Du
- b) Trys.
- c) Keturi.

8. Kokios narkotinės ir psichotropinės medžiagos priklauso pirmajam sąrašui?

- a) Tai augalai, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, uždrausti vartoti sveikatos priežiūros tikslais dėl žalingų padarinių žmogaus sveikatai, kai jais piktnaudžiuojama.
- b) Tai augalai, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, neuždrausti vartoti sveikatos priežiūros tikslais dėl nekenksmingų padarinių žmogaus sveikatai.
- c) Tai augalai, vartojami sveikatos priežiūros tikslais dėl nekenksmingų padarinių žmogaus sveikatai.

9. Kokios narkotinės ir psichotropinės medžiagos priklauso antrajam sąrašui?

- a) Tai augalai, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, vartojami sveikatos priežiūros tikslais, dėl žalingų padarinių, kai šiomis medžiagomis piktnaudžiaujama, labai pavojingi žmogaus sveikatai.
- b) Tai augalai, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, neuždrausti vartoti sveikatos priežiūros tikslais dėl nekenksmingų padarinių žmogaus sveikatai.
- c) Tai augalai, uždrausti vartoti sveikatos priežiūros tikslais dėl tam tikrų pasekmių žmogaus sveikatai, kai jais piktnaudžiaujama

10. Kokios narkotinės ir psichotropinės medžiagos priklauso trečiajam sąrašui?

- a) Tai augalai ir psichotropinės medžiagos, vartojami sveikatos priežiūros tikslais, dėl žalingų padarinių, kai šiomis medžiagomis piktnaudžiaujama, pavojingi žmogaus sveikatai.
- b) Tai augalai, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, vartojami sveikatos priežiūros tikslais, dėl žalingų padarinių, kai šiomis medžiagomis piktnaudžiaujama, nepavojingi žmogaus sveikatai.
- c) Tai augalai, uždrausti vartoti sveikatos priežiūros tikslais dėl žalingų padarinių žmogaus sveikatai.

11. Į kokias kategorijas skirstomos psichoaktyviosios medžiagos?

- a) Alkoholis, tabakas, raminamieji vaistai.
- b) Psichiką stimuliuojančios medžiagos (stimuliantai), psichiką slopinančios medžiagos, haliucinogeninės medžiagos.
- c) Cheminės medžiagos, raminamieji vaistai, stimulantai.

12. Kas lemia narkotinių ir psichotropinių medžiagų poveikį asmens sveikatai ir jo aplinkai?

- a) Poveikis priklauso nuo vartojamos medžiagos rūšies, dozės, vartojimo būdo.
- b) Poveikis priklauso nuo asmens fizinės ir psichinės sveikatos, asmens ypatumų, vartojimo patirties, motyvo.
- c) Poveikis priklauso nuo socialinės aplinkos (kas skatina vartoti, su kuo, kur ir kada vartojama).

13. Kokie yra narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo etapai?

- a) 1) Eksperimentavimas; 2) pramoginis vartojimas; 3) priklausomybė.
- b) 1) Pramoginis vartojimas; 2) priklausomybė; 3) eksperimentavimas.
- c) 1) Priklausomybė; 2) eksperimentavimas; 3) pramoginis vartojimas.

14. Ar tabakas ir alkoholis pagal Pasaulio sveikatos organizacijos tarptautinę ligų klasifikaciją TLK-10 priskiriami psichoaktyviosiems medžiagoms arba psichiką veikiančioms medžiagoms kaip ir narkotikai, pvz., kokainas, heroinas, kanapės ir kt.?

- a) Ne.
- b) Taip.

15. Ar ankstyvame amžiuje pradėtas vartoti tabakas ar alkoholis gali nulemti piktnaudžiavimą kitomis psichoaktyviosiomis medžiagomis bei sukelti priklausomybės ligą ateityje?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Nėra įrodymų, kad gali nulemti priklausomybę.

16. Kokia psichoaktyvioji medžiaga gali sukelti priklausomybę ir yra įtraukta į tarptautinę ligų klasifikaciją „Psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant alkoholį“?

- a) Alkoholis.
- b) Tabakas.
- c) Raminamieji vaistai.

17. Kas yra alkoholizmas?

- a) Tai psichikos liga, kuria suserga asmenys dėl piktnaudžiavimo alkoholiu, pasireiškianti asmens psichinės ir fizinės priklausomybės nuo alkoholio sindromu bei kitomis neigiamomis medicininėmis ir socialinėmis pasekmėmis.
- b) Tai somatinė liga, kuria suserga asmenys dėl piktnaudžiavimo alkoholiu bei pasireiškianti neigiamomis medicininėmis pasekmėmis.
- c) Tai lėtinė psichikos liga, kuria suserga asmenys dėl piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis, nepasireiškianti asmens psichinės ir fizinės priklausomybės nuo alkoholio sindromu ar kitomis neigiamomis socialinėmis pasekmėmis.

18. Asmuo su išsivysčiusiu priklausomybės nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų sindromu yra:

- a) Psichinis ligonis.
- b) Narkologinis ligonis.
- c) Neurologinis ligonis.

19. PSO teigimu, žalingas alkoholio vartojimas yra:

- a) Viena iš keturių pagrindinių lėtinių neinfekcinių ligų, kurių galima išvengti, pakeitus gyvenimo būdą.
- b) Viena iš dviejų lėtinių neinfekcinių ligų, kurių galima išvengti, pakeitus gyvenimo būdą.
- c) Viena iš psichinių ligų, kurių neįmanoma išvengti, pakeitus gyvenimo būdą.

20. 2013–2014 m. buvo atliktas Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos tyrimas (HBSC). Nustatyta, kad Lietuvoje alkoholinius gėrimus išmėgina 25 proc. berniukų ir 15 proc. mergaičių, būdami:

- a) 17 metų ir vėliau.
- b) 13 metų ar anksčiau.
- c) 19 metų.

21. Moterims, kurios vartoja alkoholinius gėrimus nėštumo metu, padidėja rizika susilaukti kūdikio su sunkiais nesugrąžinamais sutrikimais. Kokį sunkiausią nepagydomą sutrikimą sukelia pernelyg didelis ar ilgalaikis alkoholio vartojimas nėštumo metu?

- a) Hiperaktyvumą.
- b) Vaisiaus alkoholio sindromą.
- c) Encefalitą.

22. Ar narkologinių ligonių asmens sveikatos priežiūra yra mokama (valstybės neremiama)?

- a) Ne.
- b) Taip.
- c) Priklauso nuo socialinės padėties.

23. Ar tvarkant narkologinių ligonių apskaitą, nebūtinai būtina informacijos apie paciento asmens sveikatą konfidencialumas?

- a) Būtinai.
- b) Nebūtinai.
- c) Nebūtinai, jei to nereikalauja darbdavys.

24. Kokią organizmo reakciją gali sukelti psichoaktyviosios medžiagos?

- a) Apsinuodijimą, panikos priepuolius, sąmonės netekimą ar kitus gyvybei pavojingus simptomus.
- b) Tiksliai apsinuodijimą.
- c) Gyvybei nepavojingus simptomus.

25. Siekiant suteikti efektyvią pirmąją pagalbą, pirmiausia būtina išsiaiškinti:

- a) Kokias psichoaktyvias medžiagas asmuo vartojo.
- b) Koks asmens amžius ir fizinė sveikata.
- c) Kokiomis lėtinėmis ligomis asmuo serga.

26. Jei asmuo nesąmoningas ar mieguistas, galima manyti, jog jis vartojo:

- a) Stimuliantų.
- b) Opioidų ar raminamųjų vaistų.
- c) Haliucinogeninių grybų.

27. Jei žmogus panikuoja, tikėtina, jog jis vartojo:

- a) Amfetaminų, kanapių, ekstazio, LSD arba „magiškujų grybų“.
- b) Opioidų.
- c) Anestetikų ar raminamųjų.

28. Jei įvyko perkaitimas ir dehidratacija, stebimi spazmai, mėšlungis, galvos skausmas arba staigus nuovargis, tikėtina, jog asmuo vartojo:

- a) Ekstazio ar amfetamino.
- b) Anestetikų.
- c) Kanapių.

29. Jei žmogus, pavartojęs psichoaktyviųjų medžiagų, perkaito, stebima dehidratacija, teikiant pirmąją pagalbą reikia:

- a) Nuvesti žmogų į gryną orą, duoti gerti vandens, nurengti nereikalingus drabužius.
- b) Šiltai aprengti ir apkloti.
- c) Skatinti vėmimą.

30. Jei žmogus, pavartojęs psichoaktyviųjų medžiagų, apsinuodijo ir tapo mieguistas ar ne visai sąmoningas, leisite jam užmigti?

- a) Ne. Svarbu nepalikti žmogaus vieno, mėginti kalbėtis, stebėti kvėpavimą.
- b) Taip, reikia jį palikti ramybėje ir leisti užmigti.
- c) Taip, bet stebėti žmogaus būseną.

31. Ar būtina ūmaus apsinuodijimo nikotinu atveju išvesti nukentėjusį į lauką arba atidaryti langą ir plauti skrandį?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Nesvarbu.

32. Ar teisinga pirmoji pagalba, apsinuodijus alkoholiu, šalinti likusius alkoholinius gėrimus iš skrandžio, sukelti vėmimą ir praplaunant skrandį?

- a) Nesvarbu.
- b) Ne.
- c) Taip.

33. Jei asmuo apsinuodijo alkoholiu ir prarado sąmonę, reikia:

- a) Kviesti greitąją pagalbą, nesukelti vėmimo.
- b) Sukelti vėmimą.
- c) Palikti ramybėje ir leisti užmigti.

34. Jei žmogus pavartojęs psichoaktyviųjų medžiagų panikuoja, pirmoji pagalba – nuvesti jį į užtemdytą patalpą, toliau nuo ryškių šviesų ir garsios muzikos?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Nesvarbu.

35. Ar teisinga pirmoji pagalba – nunešti žmogų į šaltą kambarį ir duoti gerti skysčių, jei jis pavartojęs psichoaktyviųjų medžiagų apalpo?

- a) Ne, reikia laikyti žmogų šiltai, tačiau ne karštai, neduoti skysčių, nes gali užspringti.
- b) Taip.
- c) Nesvarbu.

36. Jei asmeniui, pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų, sustojo kvėpavimas:

- a) Būtina daryti dirbtinį kvėpavimą tol, kol atsiras pulsas arba atvyks greitoji pagalba.
- b) Palikti ramybėje ir kviesti greitąją pagalbą.
- c) Reikia laikyti žmogų šiltai ir kviesti greitąją pagalbą.

37. Kokios pagrindinės priemonės, kurios taikomos narkotikų vartotojams ir kuriomis siekiama sumažinti infekcinių ligų plitimą bendrojoje populiacijoje?

- a) Gydymas raminaisiais.
- b) Individualios konsultacijos.
- c) Gydymas pakaitiniais opioidais ir žemo slenksčio kabinetų paslaugos.

38. Nuo 2018 m. sausio 1 d., pagal Alkoholio kontrolės įstatymo 18 str. 4 d. 3 p., parduoti alkoholio neleidžiama:

- a) 25 metų pirkėjams.
- b) 22 metų ir vyresniems pirkėjams.
- c) 20 metų ir jaunesniems pirkėjams.

39. Ar pagal Alkoholio kontrolės įstatymo 18 str. 5 d. nuo 2018 m. sausio 1 d. privalu tikrinti visų, jaunesnių nei 25 metų, pirkėjų dokumentus?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Esant reikalui (jei asmuo atrodo labai jaunas).

40. Kas yra standartinis alkoholio vienetas?

- a) Tai grynojo (100 %) alkoholio kiekis gramais.
- b) Tai 50 % alkoholio kiekis gramais.
- c) Tai negryno (10 %) alkoholio kiekis gramais.

41. Alkoholio koncentracija kraujyje yra 1,2 promilės. Tai reiškia, kad:

- a) 1000 ml kraujo yra 1,2 ml gryno spirito arba etanolio.
- b) 10 ml kraujo yra 1,2 ml gryno spirito arba etanolio.
- c) 100 ml kraujo yra 1,2 ml gryno spirito arba etanolio.

42. Ar moterų ir vyrų, išgėrusių tą patį alkoholio kiekį, alkoholio procentas kraujyje bus vienodas?

- a) Moterų, išgėrusių tą patį alkoholio kiekį, alkoholio koncentracija kraujyje gali būti didesnė nei vyrų.
- b) Moterų, išgėrusių tą patį alkoholio kiekį, alkoholio koncentracija kraujyje gali būti mažesnė nei vyrų.

43. Svoris yra svarbus veiksnys, lemiantis girtėjimo greitį. Ar teisingas teiginys, jog kuo mažesnis žmogaus svoris, tuo ilgiau alkoholis išlieka kraujyje?

- a) Teisingas.
- b) Svoris neturi įtakos.

44. Ar po girtavimo yra tikimybė, jog organizmas grįš į normalią būklę?

- a) Ne, jeigu girtavo moteris.
- b) Taip.
- c) Ne.

45. Kai buvo išgertas didelis alkoholio kiekis, už vairo nedera sėstis bent:

- a) 15 valandų.
- b) 2 valandas.
- c) 5 valandas.

46. Alkoholio vartojimas gali sukelti priklausomybės ligą, kuri tarptautinėje ligų klasifikacijoje vadinama:

- a) Psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant alkoholi.
- b) Psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant tabaką ir alkoholi.
- c) Somatiniai sutrikimai, vartojant alkoholi.

47. Nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojus Administracinių nusižengimų kodeksui vairuotojams, kurių kraujyje randama daugiau nei 1,5 promilės alkoholio, gresia:

- a) Baudžiamoji atsakomybė.
- b) Administracinė bauda.
- c) Jokia bausmė netaikoma.

48. Kokiame teisės akte nuo 2017 m. sausio 1 d. įtvirtinta, kad „Tas, kas vairavo kelių transporto priemonę arba mokė praktinio vairavimo būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, kai kraujyje buvo daugiau nei 1,5 promilės alkoholio, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų“?

- a) Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse.
- b) Lietuvos Respublikos darbo kodekse.
- c) Lietuvos Respublikos Seimo nutarime.

49. Nuo 2017 m. sausio 1 d., pagal Administracinių nusižengimų kodeksą, sustabdžius neblaivų asmenį už vairo ir alkotesteriui parodžius daugiau nei 1,5 promilės girtumą, asmuo nėra privalomai pristatomas į medicinos įstaigą, kur iš asmens paimamas kraujas. Ar teisingas teiginys?

- a) Neteisingas, jis privalomai pristatomas į medicinos įstaigą.
- b) Teisingas.
- c) Teisingas, nebent asmuo chuliganiškai elgiasi viešoje vietoje.

50. Ar tiesa, kad iš neblaivių (apsvaigusiu) vairuotojų vairuotojo pažymėjimas nėra paimamas nusižengimo vietoje?

- a) Priklausomai nuo to, kaip asmuo elgiasi viešoje vietoje.
- b) Taip.
- c) Ne.

51. Kokie pagrindiniai PSO rekomenduojami būdai, kaip mažinti alkoholio suvartojimą:

- a) Mažinti bet kokią alkoholio pasiūlą.
- b) Visais įmanomais būdais riboti reklamą.
- c) Mokesčių politika ir akcizų alkoholiui didinimas.

52. Ar dėl sunkios alkoholio intoksikacijos gali pasireikšti ūminis pankreatitas?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Priklausomai nuo amžiaus.

53. Ar tiesa, kad rūkymas daro įtaką plaučių vėžio išsivystymui?

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Priklausomai nuo lyties.

54. Kiek rūkant apytiksliai įkvepiama pavojingų sveikatai cheminių medžiagų?

- a) Daugiau nei 4000. b) Apie 100. c) Daugiau nei 10000.

55. Alkoholį vartojantiems vaikams dažnai vystosi:

- a) Cukrinis diabetas.
b) Hipoglikemija.
c) Atopinis dermatitas.

56. Kas yra abstinentas?

- a) Žmogus, visiškai negeriantis alkoholinių gėrimų.
b) Žmogus, dažnai geriantis alkoholinius gėrimus.
c) Žmogus, retai geriantis alkoholinius gėrimus.

57. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, kasmet dėl alkoholio priklausomybės pasaulyje miršta apie:

- a) 1 mln. žmonių.
b) 3,3 mln. žmonių.
c) 30,3 mln. žmonių.

58. Kokia psichoaktyvioji medžiaga gali greičiausiai sukelti priklausomybę?

- a) Tabakas.
b) Ekstazis.
c) Alkoholis.

59. Kiek apytiksliai dėl rūkymo sukeltų ligų per metus miršta pasaulio gyventojų?

- a) Apie 2 milijonus.
b) Apie 10 milijonų.
c) Apie 6 milijonus.

60. Nuolat intensyviai vartojamos kanapės pirmiausia veikia psichiką, o ne kūną. Ar tiesa, kad dėl to nusilpsta smegenų funkcijos?

- a) Taip. b) Ne.

61. Policijos pareigūnai, įtarę, kad vaikas artoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar (ir) yra apsvaigęs nuo šių medžiagų:

- a) Per 24 val. informuoja apie tai vaiko atstovus pagal įstatymą ir organizuoja, kad vaikui būtų atlikta medicininė apžiūra ir suteiktos sveikatos priežiūros paslaugos.
b) Nedelsdami informuoja apie tai vaiko atstovus pagal įstatymą ir organizuoja, kad vaikui būtų atlikta medicininė apžiūra ir suteiktos sveikatos priežiūros paslaugos.
c) Per 24 val. organizuoja, kad vaikui būtų atlikta medicininė apžiūra.

62. Lietuvoje 2017 m. birželio 1 d. priimtos Alkoholio kontrolės įstatymo pataisos, kurios įsigaliojo 2018 m., numato, jog draudžiama visų formų alkoholio reklama.

- a) Taip.
- b) Ne.
- c) Ne. Draudžiama tik reklama, siejanti alkoholio vartojimą su fizinės būklės pagerėjimu.

63. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro 2017 m. metinėje ataskaitoje skelbiama, kad narkotikų vartojimas per paskutinius 12 mėnesių yra didžiausias tarp:

- a) 11–15 metų amžiaus žmonių.
- b) 15–34 metų amžiaus žmonių.
- c) 34–41 metų amžiaus žmonių.

64. Dažniausias Europos Sąjungoje išbandomas narkotikas yra:

- a) Kanapės.
- b) Krekas.
- c) Kokainas.

65. Ar tiesa, kad 2017 m. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro apklausos rodo, kad Europoje mažėja kokaino vartojimas?

- a) Ne.
- b) Taip.

66. 2016 m. atliktas Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose tyrimas rodo, kad tarp Lietuvos moksleivių mažėja alkoholio, tabako ir narkotinių medžiagų vartojimas, tačiau:

- a) Didėja anestetikų vartojimas.
- b) Didėja elektroninių cigarečių populiarumas bei naujų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas.
- c) Didėja raminamųjų vaistų vartojimas.

67. 2016 m. Lietuvoje Narkotikų ir tabako kontrolės departamento atliktas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo tyrimas parodė, kad iš 15–64 metų amžiaus apklaustųjų bent kartą gyvenime rūkė:

- a) 93,3 proc.
- b) 79,6 proc.
- c) 66,6 proc.

68. Kiek apytiksliai rūko Lietuvos vyrų ir moterų (15–64 metų amžiaus, 2016 m. duomenimis)?

- a) Rūkė 11,1 proc. vyrų ir 30,5 proc. moterų.
- b) Rūkė 51,1 proc. vyrų ir 20,8 proc. moterų.
- c) Rūkė 71,4 proc. vyrų ir 35,8 proc. moterų.

69. Analizuojant 2016 m. atliktos 15–64 metų amžiaus asmenų apklausos rezultatus nustatyta, kad didžiausias rūkymo paplitimas Lietuvoje yra tarp:

- a) 25–34 metų amžiaus asmenų.
- b) 15–24 metų amžiaus asmenų.
- c) 35–44 metų amžiaus asmenų.

70. 2016 m. Lietuvoje Narkotikų ir tabako kontrolės departamento atliktas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo tyrimas parodė, kad iš 15–64 metų amžiaus apklaustųjų per paskutinius 12 mėnesių alkoholio vartojo:

- a) 91,1 proc.
- b) 51,5 proc.
- c) 81,1 proc.

71. Ar tiesa, kad 90 proc. 2016 m. apklaustų Lietuvos gyventojų atsakė, kad alkoholį pradėjo vartoti:

- a) Nesulaukę 21 metų.
- b) Sulaukę 16 metų.
- c) 28 metų.

72. 2016 m. Lietuvoje Narkotikų ir tabako kontrolės departamento atlikto tyrimo duomenimis, bent vieną narkotiką yra vartoję:

- a) 11,5 proc. apklaustųjų.
- b) 5,2 proc. apklaustųjų.
- c) 8,3 proc. apklaustųjų.

73. Kokios lyties ir amžiaus grupėje bent vieno narkotiko vartojimo paplitimo rodikliai reikšmingai didžiausi?

- a) Moterų 35–44 metų amžiaus grupėje.
- b) Vyrų 35–44 metų amžiaus grupėje.
- c) Vyrų 15–34 metų amžiaus grupėje.

74. 2016 m. Narkotikų ir tabako kontrolės departamento atliktas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimas parodė, kad Lietuvoje populiariausia narkotinė medžiaga yra:

- a) Kanapės.
- b) Amfetaminas.
- c) Kokainas.

75. 2016 m. Lietuvoje Narkotikų ir tabako kontrolės departamento atlikto tyrimo duomenimis, bent kartą gyvenime iš 15–64 metų amžiaus apklaustųjų kanapes vartojo:

- a) 10,8 proc.
- b) 20 proc.
- c) 2,5 proc.

76. Analizuojant 2016 m. apklaustų Lietuvos gyventojų (15–64 metų amžiaus) tyrimo duomenis nustatyta, kad apie 20 proc. bent kartą gyvenime vartojusiųjų kanapes yra:

- a) 25–34 metų amžiaus grupėje.
- b) 35–44 metų amžiaus grupėje.
- c) 15–24 metų amžiaus grupėje.

77. Koks Lietuvoje antras pagal populiarumą vartojamas narkotikas?

- a) Ekstazis.
- b) Kanapės.
- c) Opioidai.

78. Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (ESPAD) duomenys parodė, kad 2011 m. Lietuvoje tarp 15–16 metų moksleivių bent kartą gyvenime vartojusiųjų tabaką buvo 74 proc., o 2015 m. –

- a) 65 proc.
- b) 82 proc.
- c) 57 proc.

79. Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (ESPAD) duomenys parodė, kad 2011 m. Lietuvoje iš 15–16 metų moksleivių bent vieną-du kartus gyvenime vartojo alkoholį 95,3 proc., o 2015 m. –

- a) 87 proc.
- b) 96,7 proc.
- c) 65 proc.

80. 2015 ir 2016 m. mirčių, kurių tiesioginė priežastis buvo apsinuodijimas narkotinėmis ir (ar) psichotropinėmis medžiagomis, skaičius Lietuvoje – 59 mirties atvejai milijonui gyventojų. Šis rodiklis viršijo ES vidurkį:

- a) Dvigubai.
- b) Keturis kartus.
- c) Beveik tris kartus.

81. Lietuvoje du trečdaliai asmenų, turinčių priklausomybę nuo opioidų, gauna pakaitinį gydymą:

- a) Metadonu.
- b) Buprenorfinu.
- c) Morfinu.

82. Asmens sveikatos priežiūros įstaigose pirmą kartą registruotų asmenų, kuriems buvo diagnozuoti psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, skaičius, tenkantis 100 tūkstančių gyventojų, 2014 m. – 8,5 atv.; 2015 m. – 8,1 atv.; o 2016 m. –

- a) 7,4 atv. b) 8,9 atv. c) 6,9 atv.

83. Ar tiesa, kad vyrų ligotumas narkomanija išlieka beveik penkis kartus didesnis nei moterų?

- a) Taip. b) Ne. c) Nėra statistinių duomenų.

84. Psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, tarp moterų dažniausiai nustatomi:

- a) 19–24 metų amžiaus grupėje.
b) 25–29 metų amžiaus grupėje.
c) 30–34 metų amžiaus grupėje.

85. Psichikos ir elgesio sutrikimai, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, tarp vyrų dažniausiai nustatomi:

- a) 19–24 metų amžiaus grupėje.
b) 25–29 metų amžiaus grupėje.
c) 30–34 metų amžiaus grupėje.

86. 2016 m., kaip ir ankstesniais metais, Lietuvoje didžioji dalis visų registruotų asmenų dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, buvo:

- a) Opioidų vartotojai.
b) Kanapių vartotojai.
c) Antidepresantų vartotojai.

87. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, 2016 m. užsikrėtusiųjų ŽIV, vartojant švirkščiamuosius narkotikus, buvo: 38,8 proc., o 2017 m. šiuo būdu užsikrėtė:

- a) Daugiau nei 50 proc. naujai išaiškintų ŽIV užsikrėtusių asmenų.
b) Mažiau nei 50 proc. naujai išaiškintų ŽIV užsikrėtusių asmenų.
c) Daugiau nei 75 proc. naujai išaiškintų ŽIV užsikrėtusių asmenų.

88. Lietuvoje 2016 m. laisvės atėmimo vietų įstaigose buvo nustatyti 68 nauji ŽIV atvejai. Palyginti su 2015 m., šis skaičius:

- a) Padidėjo 2,8 karto.
b) Sumažėjo 2,8 karto.
c) Padidėjo beveik 5 kartus.

89. Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. V-793, nustato Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programos priemonių paslaugų sąrašą, kuriame nėra:

- a) Paliatyviosios pagalbos.
- b) Adatų ir švirkštų keitimo.
- c) Konsultavimo ir informavimo.

90. Ar tiesa, kad pagrindinis žemo slenksčio paslaugų tikslas – pateikti narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartotojui informaciją, kokios pagalbos jis gali sulaukti, kokios medicinos ir socialinės paslaugos teikiamos tam tikrose įstaigose, informuoti apie komplikacijų profilaktiką, besilankantįjį motyvuoti gydytis, atlikti tyrimus dėl ŽIV?

- a) Taip.
- b) Ne.

91. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro duomenimis, 2013 m. naujų psichoaktyviųjų medžiagų užregistruota 81, 2014 m. – 101, 2015 m. – 104, 2016 m.:

- a) 66.
- b) 125.
- c) 99.

92. Ar tiesa, kad daugiau kaip 70 proc. Europos Sąjungoje aptiktų naujų psichoaktyviųjų medžiagų buvo pagamintos per pastaruosius:

- a) 15 metų.
- b) 10 metų.
- c) 5 metus.

93. Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenimis, 2016 m. Lietuvoje užregistruota 51 920 psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant psichoaktyvias medžiagas, atvejų, iš jų 89,9 proc.:

- a) Dėl tabako vartojimo.
- b) Dėl alkoholio vartojimo.
- c) Dėl kanapių vartojimo.

94. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2015 m. nuo su rūkymu susijusių piktybinių navikų (trachėjos, bronchų ir plaučių piktybinių navikų) mirė 1637 asmenys, o 2016 m. mirusiųjų dėl šios priežasties užregistruota:

- a) 1 888.
- b) 1552.
- c) 1982.

95. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2015 m. dėl tiesiogiai su alkoholio vartojimu susijusių priežasčių (alkoholinė kepenų liga, atsitiktinis apsinuodijimas alkoholiu, alkoholinė kardiomiopatija ir kt.) mirė 732 asmenys, o 2016 m. šis skaičius:

- a) 670 asmenų.
- b) 530 asmenų.
- c) 755 asmenys.

96. Lietuvoje 2016 m., palyginti su 2015 m., neblaivūs asmenys įvykdė mažiau nusikalstamų veikų, o su alkoholio vartojimu susijusių nužudymų, sunkių sveikatos sutrikdymų ir plėšimų 2016 m., palyginti su 2015 m.:

- a) Padaugėjo.
- b) Sumažėjo.
- c) Skaičius nepakito.

97. Lietuvoje 2010 m., palyginti su 2016 m., neblaivūs nepilnamečiai įvykdė nusikalstamų veikų daugiau:

- a) 14 proc.
- b) 32 proc.
- c) 22 proc.

98. Lietuvoje nuo 2010 m. iki 2016 m. stipriai sumažėjo Kelių eismo taisyklių pažeidimų, padarytų neblaivių asmenų. 2016 m. tokių veikų sumažėjo:

- a) 30 proc.
- b) 42 proc.
- c) 20 proc.

99. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis, dažniausiai šeimos yra įtraukiamos į apskaitą dėl socialinių įgūdžių stokos ir:

- a) Abiejų tėvų piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinių ir (ar) psichotropinių medžiagų vartojimo.
- b) Bent vieno iš tėvų piktnaudžiavimo raminamaisiais vaistais ir jų vartojimo.
- c) Bent vieno iš tėvų piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinių ir (ar) psichotropinių medžiagų vartojimo.

100. Kiek vienoje privalomojo mokymo apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai grupėje gali mokytis asmenų?

- a) Ne daugiau kaip 12.
- b) Ne daugiau kaip 8.
- c) Ne daugiau kaip 25.

TEISINGI ATSAKYMAI Į TESTO KLAUSIMUS

- 1. a)**
- 2. a)**
- 3. a)**
- 4. b)**
- 5. c)**
- 6. a)**
- 7. b)**
- 8. a)**
- 9. a)**
- 10. a)**
- 11. b)**
- 12. a); b); c)**
- 13. a)**
- 14. b)**
- 15. a)**
- 16. a)**
- 17. a)**
- 18. b)**
- 19. a)**
- 20. b)**
- 21. b)**
- 22. a)**
- 23. a)**
- 24. a)**
- 25. a)**
- 26. b)**
- 27. a)**
- 28. a)**
- 29. a)**
- 30. a)**

- 31. a)
- 32. c)
- 33. a)
- 34. a)
- 35. a)
- 36. a)
- 37. c)
- 38. c)
- 39. a)
- 40. a)
- 41. a)
- 42. a)
- 43. a)
- 44. b)
- 45. a)
- 46. a)
- 47. a)
- 48. a)
- 49. a)
- 50. c)
- 51. a); b); c)
- 52. a)
- 53. a)
- 54. a)
- 55. b)
- 56. a)
- 57. b)
- 58. a)
- 59. c)
- 60. a)
- 61. b)
- 62. a)

63. b)

64. a)

65. a)

66. b)

67. c)

68. b)

69. a)

70. c)

71. a)

72. a)

73. c)

74. a)

75. a)

76. a)

77. a)

78. a)

79. a)

80. c)

81. a)

82. a)

83. a)

84. b)

85. c)

86. a)

87. a)

88. a)

89. a)

90. a)

91. a)

92. c)

93. b)

94. a)

95. a)

96. a)

97. a)

98. b)

99. c)

100. a)

LITERATŪRA

1. ESPAD Report 2015 Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drug. Prieiga internete:

https://ntakd.lrv.lt/uploads/ntakd/documents/files/ESPAD_report_2015.pdf

2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymo Nr. V-69 „Dėl Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programos, Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programos ir Privalomojo mokymo apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai mokymo programos patvirtinimo“ pakeitimo. TAR, 2016-07-15, Nr. V-932. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/22b34ee049ba11e6b5d09300a16a686c>

3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas „Dėl Privalomųjų pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai mokymų ir atestavimo tvarkos aprašo ir Asmenų, kuriems privalomas sveikatos ir (ar) pirmosios pagalbos mokymas, profesijų ir veiklos sričių sąrašo, mokymo programų kodų ir mokymo periodiškumo patvirtinimo“ pakeitimo. TAR 2017-04-25, Nr. [V-464](#). Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=8c932310b32e11e791568c9e74529e76>

4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas „[Dėl Privalomųjų pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai mokymų ir atestavimo tvarkos aprašo ir asmenų, kuriems privalomas sveikatos ir \(ar\) pirmosios pagalbos mokymas, profesijų ir veiklos sričių sąrašo, mokymo programų kodų ir mokymo periodiškumo patvirtinimo](#)“. TAR, 2017-10-17, Nr. [V-1188](#). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.351F4F67AE12/kvcZCbxmEk>

5. Lietuvos statistikos departamentas: Prieiga internete: https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/4898330/Priedas_Alkoholis2016.pdf

6. Lietuvos statistikos departamentas: Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=5110998>

7. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas. „Metinis pranešimas 2017“. Prieiga internete: [http://ntakd.lrv.lt/uploads/ntakd/documents/files/34862%20NTAKD%20Metinis%20prane%C5%A1imas\(1\).pdf](http://ntakd.lrv.lt/uploads/ntakd/documents/files/34862%20NTAKD%20Metinis%20prane%C5%A1imas(1).pdf)

8. World Health Organization. Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2013/2014 survey, 2016. Prieiga internete: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/303438/HSBC-No7-Growing-up-unequal-full-report.pdf?ua=1